

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

(Представлено д.е.н., проф. Цал-Цалко Ю.С)

У статті досліджено формування обліково-аналітичної інформації для стратегічного управління розрахунками з постачальниками та підрядниками. Автор досліджує стан організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками і обґрунтовує пропозиції щодо удосконалення обліку та посилення контролю за станом розрахунків на рівні окремих підприємств.

Ключові слова: кредиторська заборгованість, організація обліку, розрахунки з постачальниками та підрядниками.

Постановка проблеми. У процесі господарської діяльності підприємства вступають у взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання щодо придбання товаро-матеріальних цінностей, робіт чи послуг із метою забезпечення їх безперервного функціонування. Основними наслідками проведення господарських операцій є виникнення зобов'язань, що призводить до появи кредиторської заборгованості, у тому числі перед постачальниками та підрядниками. Цей факт є показником підвищеної активності суб'єктів підприємництва на ринку, що спричиняє за собою тенденцію значного зростання зобов'язань над борговими вимогами.

Від величини кредиторської заборгованості підприємства залежить його фінансова стійкість, незалежність та платоспроможність. Тому одним з пріоритетних напрямів удосконалення управління підприємством є організація детального обліку необхідною інформацією про стан розрахунків, що формується в системі бухгалтерського обліку та її надання зацікавленим сторонам з метою прийняття рішень.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти досліджуваної проблеми знайшли своє відображення у працях вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема, таких як А.О.Кривонос, Ф.Ф.Бутинець, Л.К.Сук, А.Ю.Гусева, В.Матвєєва, Н.С.Брохуна, Г.М.Давидова, С.В.Голов, В.В.Жуковської, Н.М.Ткаченко, С. Матвієць, І.Назренко, Н.Гура, М.Ю.Медведев та інших вчених.

Метою статті є дослідження стану організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками і обґрунтування пропозицій щодо удосконалення обліку.

Виклад основного матеріалу. Аналіз результатів досліджень свідчить, що теоретичні й практичні розробки з обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками відображають ґрунтовне розуміння проблем, пов'язаних із трансформацією вітчизняної системи обліку. Проте низка питань щодо обліку та контролю розрахунків з постачальниками у вітчизняних підприємствах недостатньо досліджені й залишаються невирішеними.

Головною метою даної роботи є дослідження стану організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками і обґрунтування пропозицій щодо

удосконалення обліку та посилення контролю за станом розрахунків на рівні окремих підприємств.

Здійснюючи свою виробничо-господарську діяльність сільськогосподарські підприємства вступають в розрахункові взаємовідносини з іншими підприємствами, організаціями і особами. Ці розрахунки пов'язані з формуванням основних і оборотних засобів, реалізацією продукції і наданих послуг, з розподілом прибутку, розрахунки з фінансовими органами, з органами соціального страхування і соціального забезпечення.

Правильна організація розрахунків потребує суворого дотримання фінансової дисципліни, власної оплати боргів по зобов'язаннях. За затримання оплати за одержані матеріальні цінності або несвоєчасне надходження коштів за реалізовану продукцію та надані послуги призводить до фінансових труднощів у ведення господарства.

Розрахункові взаємовідносини між постачальниками та підрядниками виникають в процесі господарської діяльності підприємств і паралельно з виникненням цих відносин, як правило здійснюється формування інформаційної бази документів: укладання договорів (контрактів) купівлі-продажу товарно-матеріальних цінностей, договорів підряду на виконання різних робіт, товарно-транспортних накладних, податкових накладних, рахунків-фактур, зовнішньоекономічних договорів купівлі-продажу, вантажно-митних декларацій та ін.

На сучасному етапі діюча система розрахунків з постачальниками, ще не відповідає вимогам прискорення грошового обігу і зміцнення фінансового стану підприємства, що в свою чергу веде до нестабільності у постачанні основними матеріальними ресурсами, особливо паливо-мастильними матеріалами, запасними частинами, мінеральними добривами та іншими ресурсами, необхідними для виробництва [4, с.567].

Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємств у виробленні і прийнятті управлінських рішень по забезпеченню ефективності розрахунків з дебіторами і кредиторами. Збільшення або зменшення дебіторської та кредиторської заборгованості призводять до зміни фінансового стану підприємства.

Прибутковість діяльності підприємства залежать від швидкості обороту капіталу, що визначається цілим комплексом економіко-організаційних заходів. Його частиною є розрахунки між суб'єктами господарської діяльності. Для дотримання діючих правил розрахунків слід запобігати їх простроченню, сприяти зменшенню кредиторської і дебіторської заборгованості. Чим швидше здійснюється процес розрахунків, тим ефективніше працює економіка [1, с.65-70]. Порядок і форми розрахунків з постачальниками визначаються господарськими договорами, внаслідок виконання яких у підприємства виникають поточні зобов'язання – кредиторська заборгованість. Господарський договір є найбільш поширеною і важливою підставою виникнення зобов'язання, основною формою реалізації товарно-грошових відносин у ринковій економіці.

Н. Г. Горицька зазначає, що за допомогою розрахунків можна, з одного боку забезпечити підприємства сировиною, матеріалами, паливом, тарою, а з іншого здійснити реалізацію готової продукції [3, с.256].

Правильна організація і побудова обліку грошових розрахунків між

підприємствами мають велике значення, оскільки забезпечують швидке завершення кругообігу оборотних коштів (коштів обігу), перехід їх з товарної форми в грошову, створюють необхідні умови для безперебійної оплати - придбаних товарно-матеріальних цінностей.

У діяльності більшості підприємств основним документом, що регламентує взаємини між суб'єктами господарської діяльності є договір закупівлі-продажу, у якому визначаються види угод, об'єкт операції, базисні умови постачання, кількість, ціна товару, терміни постачання, порядок розрахунків [2, с.4]

В умовах перехідної економіки України погашення зобов'язань має дуже велике значення для розвитку самої країни так і для суб'єктів підприємницької діяльності. Непогашення створюють проблеми платоспроможності, негативно впливають на ритмічність функціонування підприємства та його платоспроможності, відзначаються на формуванні фінансових результатів, скороченні сум чистого прибутку і рентабельності діяльності. Належне виконання умов договорів та нормативних вимог припиняє зобов'язання.

У системі обліку зобов'язання виступають у вигляді кредиторської заборгованості.

Кредиторська заборгованість – це тимчасово притягнені суб'єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі. Розрізняють нормальну і прострочену кредиторську заборгованість. Нормальна виникає в межах діючих термінів її оплати. Заборгованість, не погашена з настанням термінів оплати, є простроченою.

Організація обліку кредиторської заборгованості по розрахунках з постачальниками та підрядниками повинна забезпечити:

- своєчасну перевірку розрахунків;
- додержання строків розрахунків;
- віднесення доходів на звітний період.

Для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками призначено рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Незалежно від методу оцінки товаро-матеріальних цінностей, прийнятого на підприємстві, рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» кредитується згідно з документами постачальника в межах суми акцепту [5, с.979].

Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником в розрізі кожного рахунку на сплату.

Отже, побудова аналітичного обліку розрахунків з постачальниками має забезпечити можливість отримання необхідних даних по:

- акцептованих та інших розрахункових документах, термін оплати яких не настав;
- неоплачених в строк розрахункових документах постачальникам за невідфактурованими поставками;
- виданих вексялях, термін оплати яких не настав;
- прострочених оплатою вексялях;
- отриманих комерційних кредитах.

Висновки. Практика переконливо доводить, що успішна діяльність підприємства можлива за умови чіткого обліку розрахунків і коштів. Сучасні ж ринкові умови посилюють ці вимоги, оскільки будь-які упущення можуть звести

нанівець позитивні результати виробничої діяльності підприємства. Наприклад, затримка з розрахунками за відвантажену покупцям продукцію рівнозначна втраті частини прибутку підприємства внаслідок уповільнення обороту його активів. За умови ж незалежної організації аналітичного процесу забезпечується підвищення ефективності господарської діяльності в цілому, здійснення планування та контролю, а отже, процесу управління суб'єктом господарювання.

Список використаної літератури:

1. Дебіторська та кредиторська заборгованість в системі управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств / О. Є. Гудзь // Облік і фінанси АПК. – 2014. – № 1–2. – С. 65 – 70.
2. Гаркавін Р. Договірна основа взаємин з постачальниками / Р.Гаркавін // Дебет-Кредит. – 2015. – С.4.
3. Горицька Н. Г. Новий бухгалтерський облік / Н. Г. Горицька. – К.: ООО Редакція газети «Бухгалтерія. Податки. Бізнес», 2012. – С.256.
4. Організація бухгалтерського обліку: [навч. посібник для студентів вузів «Облік і аудит»] / Ф. Ф. Бугинець, О. В. Олійник, М. М. Шигун, С. М. Шулепова; 2-е вид., доп. і пре роб. – Житомир : ЖІТІ, 2013. – С.567.
5. Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Панченко Л.Г. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник. – 5-те вид., пер. і доп. За ред. М.Ф.Огійчук. – К.: Алерта, 2014. – С.979.

References:

1. Debtors'ka ta kredytor's'ka zaborhovanist' v systemi upravlinnya finansovymy resursamy sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv / O. Ye. Hudz' // Oblik i finansy APK. – 2014. – № 1–2. – S. 65 – 70.
2. Harkavin R. Dohovirna osnova vzayemyn z postachal'nykamy / R.Harkavin // Debet-Kredyt. – 2015. – S.4.
3. Horyts'ka N. H. Novyy bukhhalters'kyy oblik / N. H. Horyts'ka. – K.: ООО Redaktsiya hazety «Bukhhalteriya. Podatky. Biznes», 2012. – S.256.
4. Orhanizatsiya bukhhalters'koho obliku: [navch. posibnyk dlya studentiv vuziv «Oblik i audyt»] / F. F. Butynets', O. V. Oliynyk, M. M. Shyhun, S. M. Shulepova; 2-e vyd., dop. i pre rob. – Zhytomyr : ZhITI, 2013. – S.567.
5. Ohiychuk M.F., Plaksiyenko V.Ya., Panchenko L.H. Bukhhalters'kyy oblik na sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstvakh: Pidruchnyk. – 5-te vyd., per. i dop. Za red. M.F.Ohiychuk. – K.: Alerta, 2014. – S.979.

ЖУРАВСЬКА Ірина Леонідівна - магістр Житомирського національного агроecологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси: обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками